

Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку

УДК 327(72:728+729)"2018/2025"

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.22667953>

Зовнішня політика Мексики щодо Центральної Америки та Карибського басейну в добу «Четвертої трансформації»

Волошенко Інна Олександрівна,

к. політ. н., доцент кафедри міжнародного регіоназнавства,

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

<https://orcid.org/0009-0007-2879-5991>

Давиденко Андрій Анатолійович,

магістр 2 року навчання,

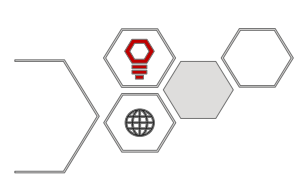
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

<https://orcid.org/0009-0002-2779-4798>

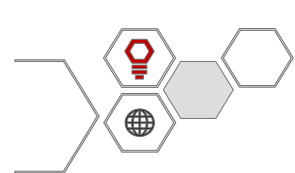
Прийнято: 17.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація. Метою дослідження є емпірична перевірка гіпотези про системний характер розриву між декларованими регіональними амбіціями Мексики та її ресурсно-інструментальною спроможністю в Центральній Америці й Карибському басейні в добу «Четвертої трансформації» (2018–2026 рр.). Методологічну основу становить синтез конструктивістського підходу, теорії середніх держав і теорії ролей; застосовано системний та порівняльний методи, метод кейс-стаді, а також кількісний аналіз вторинних даних із приведенням

бюджетних показників до постійних цін. Установлено, що, посідаючи 13-те місце у світі за обсягом валового внутрішнього продукту, Мексика утримує 80 посольств за 71 консульства, тобто співвідношення 1,1:1 проти середнього 2,3:1 для першої двадцятки держав Індексу; 53 із 71 консульства зосереджено у Сполучених Штатах, тоді як на весь африканський континент припадає вісім посольств. Фінансування Секретаріату зовнішніх зносин становить 0,38 % сукупного бюджету органів виконавчої влади й у постійних цінах скоротилося на 47 % упродовж десятиліття; чисельність Зовнішньої служби зменшилася з 1 487 осіб у 2018 р. до 1 077 у 2024 р. Кількість закордонних візитів глави держави скоротилася з 94 за президентства Е. Пенї Ньето до семи за президентства А. М. Лопеса Обрадора. Виявлено, що розрив між риторикою та інструментарієм відтворюється послідовно в чотирьох вимірах регіональної політики - політико-дипломатичному, безпековому, економіко-гуманітарному та енергетичному, - що дає підстави кваліфікувати його не як кон'юнктурну ваду окремої адміністрації, а як структурну характеристику мексиканської зовнішньої політики. Обґрунтовано, що поведінкова модель Мексики в регіоні відповідає типу «середньої держави статусу-кво»: держава радше реагує на зовнішні виклики, ніж формує регіональний порядок денний, і не виступає системним постачальником регіональних суспільних благ.

Ключові слова: Мексика; Центральна Америка; Карибський басейн; зовнішня політика; «Четверта трансформація»; середня держава; теорія ролей; регіональне лідерство; дипломатична спроможність.

Mexico's Foreign Policy towards Central America and the Caribbean in the Fourth Transformation Era

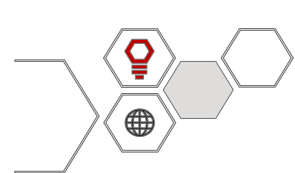
Inna Voloshenko,

PhD (Polit.), Associate Professor of the Department
of International Regional Studies,
Educational and Scientific Institute of International Relations,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0007-2879-5991>

Andrii Davydenko,

2nd-year master student,
Educational and Scientific Institute of International Relations,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0002-2779-4798>

Abstract. The article aims to empirically test the hypothesis that the gap between Mexico's declared regional ambitions and its resource and instrumental capacity in Central America and the Caribbean is systemic rather than circumstantial, focusing on the era of the Fourth Transformation (2018–2026). The methodological framework combines constructivism, middle-power theory and role theory; systemic and comparative methods, case studies and a quantitative analysis of secondary data with budget figures converted into constant prices are applied. It is established that, while ranking thirteenth worldwide by gross domestic product, Mexico maintains 80 embassies against 71 consulates, a ratio of 1.1:1 compared with an average of 2.3:1 for the top twenty states in the Index; 53 of the 71 consulates are located in the United States, whereas the entire African continent is covered by eight embassies. Funding of the Secretariat of Foreign Affairs amounts to 0.38 per cent of the aggregate budget of executive bodies and

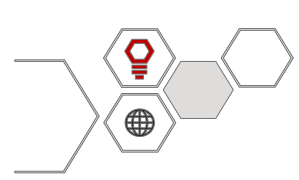

has fallen by 47 per cent in constant prices over a decade, while the Foreign Service declined from 1,487 officers in 2018 to 1,077 in 2024. Presidential foreign visits fell from 94 under E. Peña Nieto to seven under A. M. López Obrador. The gap between rhetoric and instruments is shown to reproduce itself consistently across four dimensions of regional policy - political-diplomatic, security, economic-humanitarian and energy - which allows it to be qualified as a structural feature of Mexican foreign policy rather than a shortcoming of a single administration. It is argued that Mexico's behavioural pattern in the region corresponds to the status quo middle power type: the state reacts to external challenges rather than shaping the regional agenda and does not act as a systemic provider of regional public goods.

Keywords: Mexico; Central America; the Caribbean; foreign policy; Fourth Transformation; middle power; role theory; regional leadership; diplomatic capacity.

Постановка проблеми. Мексика посідає особливе місце в системі міжнародних відносин Західної півкулі. Будучи єдиною латиноамериканською державою, що має сухопутний кордон зі Сполученими Штатами Америки, вона одночасно належить до північноамериканського економічного простору, інституціоналізованого угодою USMCA, і до латиноамериканського культурно-політичного ареалу. Регіон Центральної Америки та Карибського басейну займає в її зовнішній політиці окреме місце, зумовлене географічною суміжністю, глибокими історичними й соціокультурними зв'язками, а також транснаціональним характером спільних викликів - нерегулярної міграції, наркотрафіку, незаконного обігу зброї, соціальної нерівності та кліматичної вразливості.

За своїми матеріально-структурними характеристиками Мексика кратно перевершує будь-яку з держав досліджуваного регіону, що теоретично надає їй потенціал регіонального лідерства. Цей потенціал дедалі виразніше артикулюється й на рівні офіційного дискурсу: проголошений у 2018 р. проєкт «Четвертої

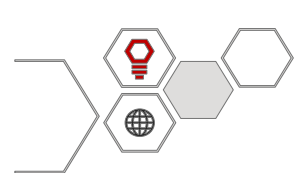

трансформації» (Cuarta Transformación, 4T) декларує повернення до історичних принципів мексиканської дипломатії та апелює до засад дружби, співпраці й поваги щодо «братніх народів Латинської Америки та Карибського басейну». Водночас систематичного зіставлення цієї риторики з наявною ресурсною базою досі не здійснювалося, унаслідок чого оцінки регіональної ролі Мексики залишаються переважно дискурсивними.

Додаткової ваги проблематика набуває для української зовнішньої політики. В умовах реалізації Стратегії розвитку відносин України з Латинською Америкою та Карибським басейном на 2024–2026 рр. розуміння реальних, а не декларованих спроможностей ключових регіональних акторів є передумовою реалістичного планування двосторонніх і багатосторонніх ініціатив.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зовнішня політика Мексики є предметом розвиненої наукової дискусії, репрезентованої переважно іспано- та англomовною літературою. Узагальнювальний огляд мексиканської зовнішньої політики як дослідницького поля здійснив Х. А. Скіавон, зафіксувавши суттєвий відступ в активізмі та міжнародній присутності держави впродовж останнього шестиліття [20]. Р. Веласкес Флорес запропонував концепцію «принципового прагматизму» як пояснювальну рамку мексиканської дипломатії, за якої конституційні принципи застосовуються вибірково, залежно від ідеологічної близькості контрагента [24]. Він же спільно з Х. де Альба-Ульйоа підбив підсумки зовнішньої політики адміністрації А. М. Лопеса Обрадора, кваліфікувавши її як непослідовну, ідеологічну та подекуди прагматичну [25].

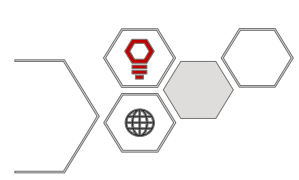
О. А. Лоера-Гонсалес застосував до вивчення Мексики теорію ролей, показавши невідповідність між рольовими приписами, які формулює мексиканське суспільство, і рольовою поведінкою держави [11]. І. Флорес Делгадо продемонструвала евристичний потенціал конструктивістського аналізу мексиканської зовнішньої політики поза межами Західної півкулі [3]. Х. П. Прадо Льянде та Е. Кривеллі Мінутті проаналізували інструментарій співробітництва

заради розвитку в добу 4Т, встановивши недоведеність результативності програм *Sembrando Vida* та *Jóvenes Construyendo el Futuro* як інструментів регіонального впливу [18]. А. Ортега Рамірес і Л. Кальдерон Челіус дослідили міграційний вимір, простеживши перехід від гуманітарної риторики до стримування [16]. Ф. Кінтана Солорсано та А. Савала Ернандес зафіксували дефіцит кліматичного лідерства Мексики як одну з найпомітніших прогалин зовнішньополітичного спадку 4Т [19]. Б. Сепеда розглянув відносини Мексики з Центральною Америкою крізь призму втрачених можливостей [26].

Нормативно-доктринальний пласт мексиканської зовнішньої політики систематизовано у працях П. Галеани, присвячених генезі доктрини Хуареса та її кодифікації у статті 89 Конституції [4]. В. Петтіня реконструював період мексиканського міжнародного активізму та участі в Русі неприєднання, що слугує історичною точкою відліку для оцінки сучасного курсу [17]. Ресурсний вимір дипломатії вимірювали Х. А. Скіавон і Б. Фігероа Фішер, які запровадили практику кількісного зіставлення бюджетних і кадрових показників зовнішньополітичного відомства [21].

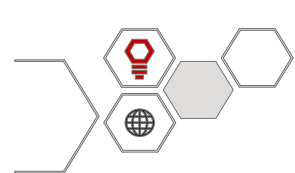
Теоретичне підґрунтя дискусії про статус Мексики забезпечують праці Е. Джордаана, який розмежував традиційні та «нові» середні держави [6], Д. Нольте, який запропонував аналітичні критерії порівняння регіональних держав [14], та М. Ф. Каріма, який поєднав теорію середніх держав із рольовим підходом [7]. Х. Ф. Гомес Бруера, застосувавши подібні критерії до Мексики, дійшов висновку про її позиціонування як «середньої держави статусу-кво» [5]. Порівняльний контекст забезпечують дослідження М. А. де П. Ліми щодо бразильської зовнішньополітичної ідентичності [10] та Ж. Онукі, Ф. Мурона й Ф. Урдінеса щодо регіональних уявлень про лідерство в Латинській Америці [15]. Багатосторонній вимір розглянуто в роботі Д. Н. Кусуманінгрум, присвяченій мексиканським інтересам у Спільноті держав Латинської Америки та Карибського басейну [8]. Питання географічної делімітації регіону висвітлено у З. Тезера [23].

В українській науковій літературі мексиканська проблематика представлена фрагментарно. Т. Богданова та І. Тихоненко здійснили огляд пріоритетів зовнішньої політики Мексики на початку ХХІ ст. з акцентом на адміністрації А. М. Лопеса Обрадора [1]. Л. Матлай розглянула участь Мексики в процесах міжнародної інтеграції [27]. Спеціальних досліджень, присвячених політиці Мексики щодо Центральної Америки та Карибського басейну, у вітчизняній науці досі не здійснювалося.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний обсяг наукового доробку, три питання залишаються недостатньо опрацьованими. По-перше, констатація розриву між риторикою та практикою мексиканської регіональної політики має здебільшого якісний і описовий характер: у літературі бракує зведеного кількісного профілю ресурсної бази, який дозволив би оцінити масштаб цього розриву. По-друге, окремі виміри регіональної політики - політико-дипломатичний, безпековий, економіко-гуманітарний, енергетичний - досліджуються ізольовано, що унеможливлює відповідь на питання, чи є виявлені невідповідності кон'юнктурними, чи структурними. По-третє, поза увагою залишається перший рік адміністрації К. Шейнбаум, який дає змогу перевірити, чи є задекларований перехід до «активної дипломатії» зміною курсу, чи його риторичною модифікацією.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є емпірична перевірка гіпотези про системний характер розриву між декларованими регіональними амбіціями Мексики та її ресурсно-інструментальною спроможністю в Центральній Америці й Карибському басейні в добу «Четвертої трансформації». Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань: 1) сформулювати зведений кількісний профіль дипломатичної спроможності Мексики; 2) встановити фактичні параметри інструментів регіональної політики у 2018–2025 рр.; 3) зіставити зафіксовані показники з даними про сприйняття регіональної ролі Мексики

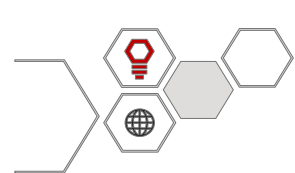
всередині країни та в державах регіону; 4) визначити, чи відтворюється виявлений розрив послідовно в різних вимірах політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мексика займає територію площею 1 964 375 км², на якій станом на 2026 р. проживає 134,4 млн осіб, що відповідає 13-му місцю у світі за площею та 10-му за чисельністю населення. Обсяг валового внутрішнього продукту становить 2,12 трлн дол. США за номінальним виміром і 3,58 трлн дол. США за паритетом купівельної спроможності, що відповідає 13-му місцю у світі; дохід на душу населення дорівнює 15 779 дол. США номінально та 26 643 дол. США за паритетом купівельної спроможності. Обсяг експорту у 2024 р. склав 650 млрд дол. США, тобто близько третини валового внутрішнього продукту.

Мексиканська економіка приблизно у сім разів перевищує сукупний валовий внутрішній продукт семи держав Центральної Америки, а за показником доходу на душу населення перевищує Гватемалу, Гондурас і Нікарагуа у три - п'ять разів. Водночас понад 75 % мексиканського експорту спрямовується до Сполучених Штатів, частка імпорту зі США становить 50 %. За кордоном проживає близько 11 млн 225 тис. громадян Мексики, з яких 10 млн 820 тис. (96 %) - у Сполучених Штатах, 107 тис. - у Канаді, решта 298 тис. розосереджена по інших державах. Обсяг грошових переказів дорівнює 3,6 % валового внутрішнього продукту, причому 95 % їх надходить зі США.

За даними Глобального індексу дипломатії, Мексика посідає 14-те місце за розміром мережі дипломатичних представництв, поступаючись Іспанії й випереджаючи Канаду [12]. Мережа складається з 80 посольств і 71 консульства. Співвідношення посольств до консульств дорівнює 1,1:1, тоді як середнє значення цього показника для першої двадцятки держав Індeksu без урахування Мексики становить 2,3:1; найближчий за значенням показник має Колумбія - 1,3:1.

Із 71 консульства 53 (близько трьох чвертей) розташовані у Сполучених Штатах. Мексика має сьому за розміром консульську мережу у світі - на одне

консульство менше, ніж Франція. Кількість посольств є співставною з показниками Угорщини (87), Ізраїлю (80) і Фінляндії (74). На африканському континенті Мексика утримує вісім посольств; у державах Центральної Азії дипломатичних представництв немає.

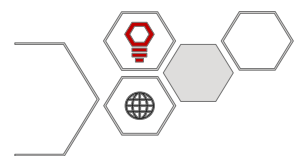
Згідно з Постановою про федеральні видатки на 2026 фінансовий рік, сукупне фінансування органів виконавчої влади становить близько 2 трлн 464 млрд песо, з яких 9 млрд 294 млн песо (0,38 %) припадає на Секретаріат зовнішніх зносин [2]. У постійних цінах 2011 р. це відповідає 358 млн дол. США. Для порівняння, у 2016 р. бюджет відомства становив 723 млн дол. США, або 677 млн дол. США в постійних цінах 2011 р. [21]. Скорочення фінансування у постійних цінах за десятиліття становить 47 %. Частка Секретаріату в сукупному фінансуванні органів виконавчої влади впродовж кількох десятиліть стабільно перебуває в діапазоні 0,2–0,4 %.

Станом на листопад 2024 р. корпус Зовнішньої служби Мексики налічував 1 077 осіб, з яких 401 жінка (37 %) і 676 чоловіків (63 %) [22]. У 2012 р. цей показник становив 1 430 осіб, у 2018 р. - 1 487 [21]. На 100 тис. жителів Мексики припадає приблизно один співробітник закордонної служби; у 1975 р. відповідний показник становив один на 50 тис. Від 30 до 40 % призначень послів починаючи з 1990-х рр. є політичними; співвідношення кар'єрних і політичних призначень, установлене на рівні 65:35, зберігається чинною адміністрацією.

Таблиця 1

Порівняння ресурсної бази зовнішньополітичних відомств окремих держав

Показник	Мексика	Бразилія	Україна	США	Туреччина
Частка зовнішньополітичного відомства у сукупному фінансуванні міністерств, %	0,38	0,23	0,24	3,95	0,33
Фінансування відомства, млн од. національної валюти	9 294	5 532	8 320	64 400	31 373

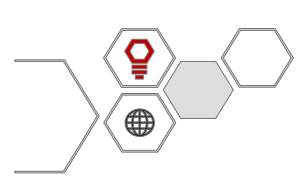
Показник	Мексика	Бразилія	Україна	США	Туреччина
Фінансування у постійних цінах, млн дол. США 2011 р.	358	720	130	44 692	684
Розмір дипломатичного корпусу, осіб	1 077	~1 500	1 485	13 747	2 318

Примітка. Для перерахунку національних валют у долари США 2011 р. використано середнє значення обмінного курсу протягом відповідного року. Дані наведено за 2026 р., якщо не зазначено інше: США - 2025 р., Туреччина - 2024 р.; чисельність дипломатичного корпусу: Мексика - листопад 2024 р., Бразилія - 2024 р., Україна - серпень 2023 р., США - вересень 2020 р., Туреччина - грудень 2024 р.

Щодо параметрів зовнішньополітичної активності у 2018-2025 рр., то за шестиліття президентства А. М. Лопеса Обрадора глава держави здійснив сім державних візитів за кордон: п'ять до Сполучених Штатів, один до країн Центральної Америки (турне за маршрутом Гватемала - Сальвадор - Гондурас - Беліз - Куба) і один до Південної Америки (Колумбія - Чилі). Для порівняння, його попередник Е. Пенья Ньєто здійснив 94 закордонні візити, з яких 40 - до держав Центральної Америки; Ф. Кальдерон - 89 візитів, В. Фокс - 114. Президент був відсутній на самітах «Групи двадцяти», а також на саміті Спільноти держав Латинської Америки та Карибського басейну (СЕЛАК), головування в якій здійснювала Мексика.

У 2018 р. були ліквідовані агентство з просування торгівлі та інвестицій ProMéxico і Рада з питань просування туризму, засновані у 2014 р.; відповідні повноваження передано Секретаріату зовнішніх зносин. У 2020 р. Мексика перебрала головування у СЕЛАК і у вересні 2021 р. провела в Мехіко Шостий саміт організації - перший за шість років [8]. На саміті було висунуто ініціативу перетворення СЕЛАК на регіональну організацію, здатну замінити Організацію американських держав; ініціатива не отримала підтримки учасників.

У сфері безпеки Ініціативу «Меріда» (2008) у 2021 р. замінено Двохсотрічною рамковою угодою, що змістила фокус на соціально-економічні

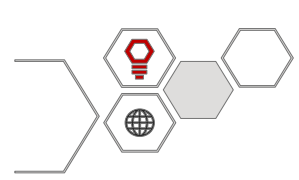
причини міграції та злочинності. У 2019 р. Мексика розгорнула Національну гвардію на південному кордоні та взяла участь у реалізації програми «Залишайтеся у Мексиці» [16].

Економіко-гуманітарний інструментарій представлений двома адаптованими соціальними програмами Мексиканського агентства міжнародного співробітництва задля розвитку - *Sembrando Vida* та *Jóvenes Construyendo el Futuro*, - які реалізовувалися в Сальвадорі, Гватемалі та Гондурасі. Кожна з країн-учасниць отримувала фінансування в розмірі близько 30 млн дол. США, охоплюючи приблизно 20 тис. бенефіціарів; учасники першої програми отримували до 250 дол. США на місяць, другої - до 180 дол. США на місяць, строком до дев'яти місяців [18]. У 2021 р. було ліквідовано Фонд підтримки міжнародного співробітництва (FONCID), а кошти Агентства частково переспрямовано на утримання мігрантів; щорічна публічна звітність про результати співробітництва припинилася [18].

В енергетичному вимірі постачання нафти здійснювалося на Кубу. За підрахунками Банку Мексики, у період із січня 1993 р. по листопад 2025 р. обсяг експорту нафти з Мексики на Кубу склав понад 1 млрд 947 млн дол. США, з яких 57 % було відвантажено протягом перших тринадцяти місяців президентства К. Шейнбаум. Річні обсяги поставок з осені 2024 до осені 2025 р. потроїлися.

За результатами опитування проєкту «*Las Américas y el Mundo*», 35 % мексиканців підтримували прагнення Мексики до лідерської ролі в регіоні, 46 % віддавали перевагу участі у спільних ініціативах без претензій на лідерство, 13 % виступали за дистанціювання від латиноамериканських справ; серед представників еліт підтримка лідерства становила 47 % [13]. За даними порівняльного дослідження, 52 % мексиканської громадськості та 58 % еліт ідентифікують себе як латиноамериканців [15].

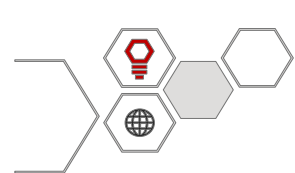
Згідно з даними *Latinobarómetro*, найпозитивніше ставлення до Мексики фіксувалося в Гондурасі (56,1 % оцінок «хороша» або «дуже хороша») та Гватемалі (50,2 %); у цілому по регіону близько 40 % респондентів оцінювали Мексику

позитивно, близько 30 % - негативно, ще близько 30 % не визначилися [9]. У відповідях на питання про те, яку державу слід вважати регіональним лідером, респонденти в державах Центральної Америки, а також у самій Мексиці, віддавали першість Сполученим Штатам [9]. Для порівняння, лише 4 % бразильців ідентифікують себе з Латинською Америкою, 79 % - виключно як бразильці, 13 % - як громадяни світу [15]. Рівень схвалення діяльності А. М. Лопеса Обрадора на момент завершення його мандату становив 68 %. На президентських виборах у червні 2024 р. К. Шейнбаум отримала близько 59 % голосів.

Зафіксовані показники дозволяють інтерпретувати становище Мексики як конфігурацію структурної потужності за одночасного дефіциту інструментальної спроможності. Держава, що посідає 13-те місце у світі за обсягом економіки, утримує дипломатичну мережу, зіставну за кількістю посольств із Угорщиною та Фінляндією. Показник співвідношення посольств до консульств, який у мексиканському випадку становить 1,1:1 проти середніх 2,3:1, є, на нашу думку, найінформативнішим індикатором: він фіксує підпорядкованість дипломатичної мережі не представницькій, а обслуговуючій функції. Концентрація 53 із 71 консульства у Сполучених Штатах прямо пропорційна географічному розподілу діаспори, 96 % якої мешкає в цій державі. Це підтверджує висновок про те, що консульське обслуговування діаспори створює значне навантаження на обмежені фінансові й людські ресурси мексиканської дипломатії, звужуючи простір для маневру в міжнародних відносинах [21].

Скорочення фінансування Секретаріату зовнішніх зносин на 47 % у постійних цінах за десятиліття та зменшення чисельності Зовнішньої служби на 28 % відносно рівня 2018 р. слід інтерпретувати у зв'язку з політикою жорсткої економії, проголошеною адміністрацією 4Т. Показово, що частка відомства в сукупному фінансуванні органів виконавчої влади залишалася при цьому стабільною: скорочення є похідним від загального курсу на зменшення бюджетних видатків, а не результатом цілеспрямованої депріоритизації зовнішньої політики.

Це узгоджується з тезою про те, що зовнішня політика в добу 4Т була зведена до підпорядкованої функції внутрішніх перетворень [20]. Водночас отриманий результат уточнює позицію Х. А. Скіавона й Б. Фігероа Фішер: виявлена динаміка свідчить, що ресурсна ерозія має тривалий, а не кон'юнктурний характер, оскільки простежується щонайменше від 2012 р. [21].

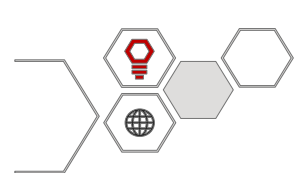
Скорочення кількості закордонних візитів глави держави з 94 до семи є найвиразнішим індикатором відступу від міжнародного активізму. Особливої ваги цей показник набуває у зіставленні з декларованим у Національному плані розвитку на 2019–2024 рр. акцентом на Центральній Америці, обґрунтованим сусідством, близькістю, спільною культурою та історією: за шестиліття держави регіону були відвідані в межах єдиного турне. Це підтверджує характеристику зовнішньої політики 4Т як амбівалентної, що коливалася між реформістськими намірами та короткозорими реакціями [25].

Зіставлення декларованих намірів із верифікованим інструментарієм за чотирма вимірами (табл. 2) виявляє повторюваність тієї самої структурної невідповідності.

Таблиця 2

Матриця «декларація - інструмент» у регіональній політиці Мексики (2018–2026 рр.)

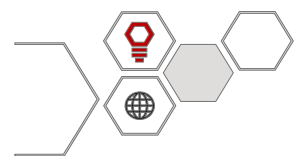
Вимір політики	Декларований намір	Верифікований інструментарій
Політико-дипломатичний	Претензія на латиноамериканське лідерство; перетворення СЕЛАК на альтернативу Організації американських держав	80 посольств; 1 077 співробітників Зовнішньої служби; 7 закордонних візитів глави держави за шестиліття; ініціатива щодо СЕЛАК не підтримана учасниками
Безпековий	Подолання «корінних причин» міграції та злочинності; рівноправне партнерство зі Сполученими Штатами	Двохсотрічна рамкова угода без визначених обсягів фінансування; розгортання Національної гвардії на південному кордоні; участь у програмі «Залишайтеся у Мексиці»

Вимір політики	Декларований намір	Верифікований інструментарій
Економіко-гуманітарний	Доктрина «братерства»; міжнародне співробітництво заради розвитку як конституційний принцип	Дві адаптовані програми у трьох державах; близько 30 млн дол. США на країну; ліквідація FONCID; припинення щорічної звітності
Енергетичний	Солідарність із державами-партнерами регіону	Постачання нафти лише на Кубу; 1,947 млрд дол. США за 33 роки; відсутність регіональної енергетичної програми

Послідовне відтворення розриву в чотирьох незалежних вимірах політики є, на нашу думку, ключовим аргументом на користь гіпотези про його структурний, а не кон'юнктурний характер. Якби невідповідність фіксувалася лише в одному вимірі, її можна було б пояснити ідіосинкратичними чинниками - особистими переконаннями глави держави чи окремими кадровими рішеннями. Одночасна присутність розриву в політико-дипломатичному, безпековому, економіко-гуманітарному й енергетичному вимірах вказує на дію спільної структурної причини, якою є описана вище ресурсна конфігурація.

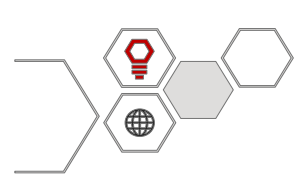
Отриманий результат уточнює висновок Х. Ф. Гомеса Бруери про Мексику як «середню державу статусу-кво» [5]. Наше дослідження підтверджує цю кваліфікацію, але додає до неї причинне пояснення: конформістська позиція Мексики є не стільки вибором, скільки наслідком інституційно закріпленої структури розподілу дипломатичних ресурсів. У термінах типології Е. Джордаана Мексика не належить ані до традиційних середніх держав, які не претендують на регіональне лідерство, ані до «нових», які активно його прагнуть [6]: вона артикулює лідерські претензії на рівні дискурсу, не забезпечуючи їх інструментально. Це створює рольовий конфлікт, описуваний у категоріях теорії ролей як розходження між рольовими приписами та рольовою поведінкою [7; 11].

Дані про сприйняття регіональної ролі дозволяють локалізувати джерело цього конфлікту. З одного боку, латиноамериканська самоідентифікація мексиканського суспільства й еліт (52 % і 58 % відповідно) різко контрастує з феноменом «бразильської винятковості», де лише 4 % громадян ідентифікують себе з регіоном [15]. Це становить потенційний м'якосиловий ресурс, конвертований у регіональне лідерство. З іншого боку, ані мексиканське суспільство не формулює виразного запиту на лідерство (35 % підтримки проти 46 % за участь без претензій на першість), ані держави регіону не визнають за Мексикою лідерської ролі, віддаючи першість Сполученим Штатам [9; 13]. Латиноамериканська ідентичність Мексики залишається таким чином радше декларативною, ніж операційною категорією її зовнішньої політики. Це зауваження доповнює порівняльний аналіз Ж. Онукі та співавторів: якщо Бразилія має регіональні амбіції без ідентифікаційного підґрунтя, то Мексика має ідентифікаційне підґрунтя без операційних амбіцій [10; 15].

Окремої уваги потребує енергетичний вимір. Постачання нафти на пільгових умовах, започатковане ще в 1970-х рр. у межах пакту Сан-Хосе, історично мало регіональний масштаб і охоплювало держави Центральної Америки та Карибського басейну. Сучасна практика зведена до єдиного адресата, а сукупний обсяг за тридцять три роки (1,947 млрд дол. США) є мізерним відносно масштабу мексиканської економіки. Водночас 57 % цього обсягу припадає на перші тринадцять місяців адміністрації К. Шейнбаум, що свідчить про посилення символічного навантаження інструменту за незмінності його матеріальної ваги. Це є наочною ілюстрацією «принципового прагматизму» в розумінні Р. Веласкеса Флореса: доктринальні принципи мобілізуються вибірково й переважно для внутрішньої легітимації [24].

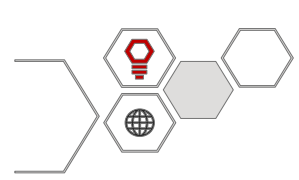
Перший рік адміністрації К. Шейнбаум дає підстави для обережного висновку. Задекларований перехід до «активної дипломатії» супроводжується більшою інституціоналізацією регіонального напрямку, відновленням

дипломатичного клімату з ключовими партнерами та посиленням кліматичного й гендерного складників, дефіцит яких фіксувався для попередньої адміністрації [19]. Водночас структурні обмеження - обсяг фінансування відомства, чисельність Зовнішньої служби, конфігурація дипломатичної мережі - залишилися незмінними. Отже, зміни поки що відбуваються в межах тієї самої ресурсної рамки, що дозволяє кваліфікувати їх як модифікацію стилю, а не курсу.

Висновки. Зовнішня політика Мексики щодо Центральної Америки та Карибського басейну характеризується сталим розривом між декларованими регіональними амбіціями та ресурсно-інструментальною спроможністю їх реалізації. Держава, що посідає 13-те місце у світі за обсягом економіки, утримує дипломатичну мережу з 80 посольств і 71 консульства зі співвідношенням 1,1:1 проти середніх 2,3:1 для першої двадцятки держав за розміром дипломатичних мереж, витрачає на зовнішньополітичне відомство 0,38 % сукупного бюджету органів виконавчої влади й розташовує три чверті власних консульств на території однієї держави.

Ресурсна база мексиканської дипломатії зазнала суттєвої ерозії протягом останнього десятиліття: фінансування зовнішньополітичного відомства скоротилося на 47 % у постійних цінах, чисельність Зовнішньої служби зменшилася з 1 487 до 1 077 осіб, а кількість закордонних візитів глави держави впала з 94 за попереднє десятиліття до семи. Ця динаміка є похідною від загального курсу на жорстку економію, а не результатом цілеспрямованої депріоритизації зовнішньополітичного напрямку, оскільки відносна частка відомства в бюджеті залишалася стабільною. Виявлений розрив має структурний, а не кон'юнктурний характер, оскільки послідовно відтворюється у чотирьох незалежних вимірах регіональної політики - політико-дипломатичному, безпековому, економіко-гуманітарному та енергетичному. У кожному з них декларованому наміру відповідає інструментарій, обмежений за географічним охопленням, фінансовим масштабом або інституційною прозорістю. Одночасна присутність невідповідності

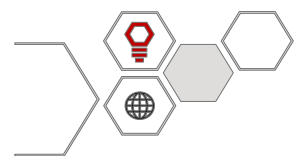
в усіх чотирьох вимірах виключає її пояснення через ідіосинкратичні чинники окремої адміністрації.

Поведінкова модель Мексики в регіоні відповідає типу «середньої держави статусу-кво»: держава радше реагує на зовнішні виклики, ніж формує регіональний порядок денний, віддає перевагу спільним діям перед самостійними й не виступає системним постачальником регіональних суспільних благ. Ця модель не є вільним вибором зовнішньополітичного курсу, а зумовлена ресурсною конфігурацією, що склалася історично й закріплена інституційно. Латиноамериканська самоідентифікація мексиканського суспільства й еліт становить потенційний ресурс регіонального лідерства, який залишається нереалізованим. Ані всередині країни не сформульовано виразного суспільного запиту на лідерську роль, ані держави регіону не визнають за Мексикою такої ролі, віддаючи першість Сполученим Штатам. Регіональна ідентичність Мексики залишається декларативною, а не операційною категорією її зовнішньої політики.

Перший рік адміністрації К. Шейнбаум демонструє більшу інституціоналізацію регіонального напрямку та відновлення кліматичного й гендерного складників дипломатії за незмінності базових ресурсних параметрів, що дає підстави кваліфікувати задекларований перехід до «активної дипломатії» як зміну стилю в межах тієї самої структурної рамки. Перспективними напрямками подальших досліджень є компаративний аналіз ресурсно-інструментальних профілів середніх держав Латинської Америки за запропонованою матрицею, а також емпірична перевірка стійкості курсу адміністрації К. Шейнбаум на «активну дипломатію» за підсумками повного президентського терміну.

Список використаних джерел

1. Bohdanova T., Tykhonenko I. The priorities of Mexico's foreign policy at the beginning of 21st century: overview of AMLO administration. Консенсус. 2023. № 3. С. 5–17. DOI: 10.31110/consensus/2023-03/005-017.

2. Cámara de Diputados. Presupuesto de Egresos de la Federación para el ejercicio fiscal 2026. Ciudad de México, 2025. URL: https://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/PEF_2026.pdf

3. Flores Delgado I. Beyond Geography: A Constructivist Analysis of Mexico's Engagement with the Asia-Pacific. Anuario Mexicano de Asuntos Globales. 2024. Vol. 3, № 3. P. 89–114. DOI: 10.59673/amag.v3i3.

4. Galeana P. La Doctrina Juárez. Decires. 2021. Vol. 8, № 8. P. 117–124. DOI: 10.22201/cepe.14059134e.2006.8.8.141.

5. Gómez Bruera H. F. To be or not to be: Has Mexico got what it takes to be an emerging power? South African Journal of International Affairs. 2015. Vol. 22, № 2. P. 227–248. DOI: 10.1080/10220461.2015.1053978.

6. Jordaan E. The concept of a middle power in international relations: distinguishing between emerging and traditional middle powers. Politikon: South African Journal of Political Studies. 2003. Vol. 30, № 1. P. 165–181. DOI: 10.1080/0258934032000147282.

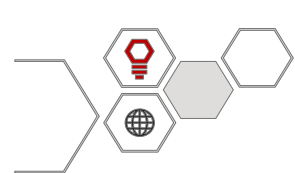
7. Karim M. F. Middle power, status-seeking and role conceptions: the cases of Indonesia and South Korea. Australian Journal of International Affairs. 2018. Vol. 72, № 4. P. 343–363. DOI: 10.1080/10357718.2018.1443428.

8. Kusumaningrum D. N. CELAC: Mexican Foreign Policy Interest on Latin American and Caribbean Regionalism. Global: Jurnal Politik Internasional. 2019. Vol. 21, № 1. P. 126–154. DOI: 10.7454/global.v21i1.349.

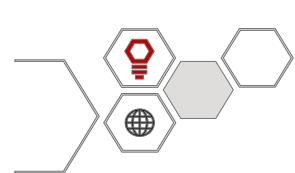
9. Latinobarómetro. Plataforma de Análisis Online: Informe 2013. Santiago de Chile, 2013. URL: <https://www.latinobarometro.org/latOnline.jsp>

10. Lima M. A. de P. Brazilian Foreign Policy from Lisbon to Bandung. Contexto Internacional. 2022. Vol. 44, № 3. e20210072. DOI: 10.1590/S0102-8529.20224403e20210072.

11. Loera-González O. A. Role Theory and Mexico's Foreign Policy: Making Sense of Mexico's Place in World Politics. London : Routledge, 2024. 232 p.

12. Lowy Institute. Global Diplomacy Index 2024: Key Findings. Sydney : Lowy Institute for International Policy, 2024. URL: https://globaldiplomacyindex.lowyinstitute.org/key_findings
13. México, las Américas y el Mundo 2010: política exterior - opinión pública y líderes / G. González González та ін. Ciudad de México : CIDE, 2011. 148 p.
14. Nolte D. How to compare regional powers: analytical concepts and research topics. Review of International Studies. 2010. Vol. 36, № 4. P. 881–901. DOI: 10.1017/S026021051000135X.
15. Onuki J., Mouron F., Urdinez F. Latin American Perceptions of Regional Identity and Leadership in Comparative Perspective. Contexto Internacional. 2016. Vol. 38, № 1. P. 433–465. DOI: 10.1590/S0102-8529.2016380100012.
16. Ortega Ramírez A., Calderón Chelius L. Migración y política exterior en la 4T: de la retórica humanitaria al contenimiento. La política exterior de México 2024–2030: diagnóstico y propuestas. Ciudad de México, 2024. P. 109–118.
17. Pettinà V. Global Horizons: Mexico, the Third World, and the Non-Aligned Movement at the Time of the 1961 Belgrade Conference. The International History Review. 2015. Vol. 38, № 4. P. 741–764. DOI: 10.1080/07075332.2015.1124906.
18. Prado Lallande J. P., Crivelli Minutti E. La política exterior del presidente López Obrador, 2019–2021: integración y cooperación en un desafiante contexto latinoamericano. Regionalismo e interregionalismo en la política exterior de México de la 4T / ed. M. Aparicio Ramírez, J. Briceño Ruiz. Ciudad de México, 2022. P. 135–154.
19. Quintana Solórzano F., Zavala Hernández A. La política climática de México en la 4T: entre la retórica y los hechos. La política exterior de México 2024–2030: diagnóstico y propuestas. Ciudad de México, 2024. P. 147–154.
20. Schiavon J. A. Mexican Foreign Policy. Oxford Research Encyclopedia of International Studies / ed. N. Roy. Oxford : Oxford University Press, 2022. DOI: 10.1093/acrefore/9780190846626.013.684.

21. Schiavon J. A., Figueroa Fischer B. Los recursos y las capacidades de la política exterior de México (2012–2018). *Foro Internacional*. 2019. Vol. 59, № 3–4. P. 609–642. DOI: 10.24201/fi.v59i3-4.2635.

22. Secretaría de Relaciones Exteriores. Primer informe de labores 2024–2025. Ciudad de México : Gobierno de México, 2025. URL: https://www.gob.mx/cms/uploads/attachment/file/1019639/1er_Informe_SRE_2025_vweb.pdf

23. Tézer Z. Defining the Caribbean Area and Identity. *Acta Hispanica*. 2020. № II. P. 203–212. DOI: 10.14232/actahisp.2020.0.203-212.

24. Velázquez Flores R. Principled Pragmatism in Mexico's Foreign Policy: Variables and Assumptions. Cham : Springer Nature, 2022. 289 p.

25. Velázquez Flores R., De Alba-Ulloa J. La política exterior de Andrés Manuel López Obrador: un balance global y propuestas para la nueva administración 2024–2030. La política exterior de México 2024–2030: diagnóstico y propuestas. Ciudad de México, 2024. P. 37–46.

26. Zepeda B. Mexico and its Relationship with Central America: Missed Opportunities and Possible Futures. *The Intersection of Foreign Policy and Migration Policy in Mexico Today* / ed. C. Masferrer, L. Pedroza. Ciudad de México, 2022. P. 88–96.

27. Матлай Л. Мексика у процесах міжнародної інтеграції: політичний та економічний аспект. Епістемологічні дослідження у філософії, соціальних і політичних науках. 2015. № 4. С. 62–68.